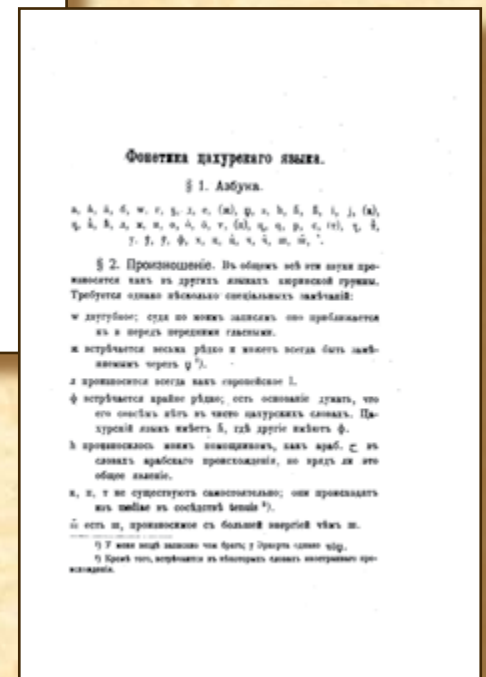
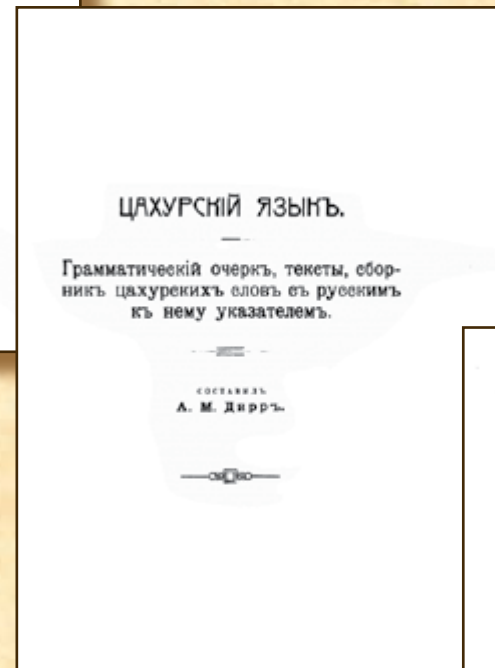

Yiqsum quwats'a'uyrbi 2018

Adolyf Dirr

Adabiyat

1. Дирр А.М. Цахурскій языкъ. *Грамматическій очеркъ, тексты, сборникъ цахурскіихъ словъ съ русскимъ къ нему указателемъ* // Сборникъ матеріаловъ для описанія мѣстностей и племенъ Кавказа. Вып. XLIII, Тифлис, 1913.

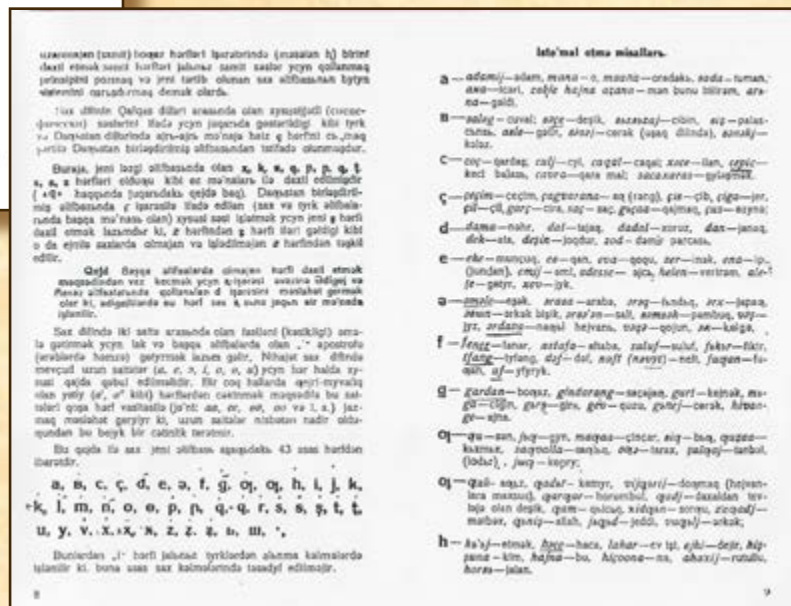
Yizay

Yanvar / Январь

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Adolyf Dirr

Adolyf Dirr 1867-sen dek'abrni 17-çil Almaniyeyne Augsburg şaharee yedike ıxha. 1930-de sen aprelyni 9-çil rəhmətəeqa ark'ın. 1902-1913 – senilqamee A. Dirree Rusiyeyl, Kavkazıl maktabbişee almanni mizen dars huvu. Mani gahıl mang'us Kavkazın mizyar xəd qedaxhe. Mang'vee 8 - ni mizena gramatik'a opk'un: agulna miz, tabasaranna miz, rutulna miz, ts'əxna miz, udinna miz, arçi miz, ubıxna miz, gurcu miz. Mani otk'unıybişil-alla mana Myunxhenni universitetna doktor (1908), Sankt-Peterburgni akademiyeyna Makaryevski premiyeyna Laureat (1909) ıxha. A. Dirr Kavkazıl gırgınyıa ırkılyna. Cun elymi otk'unıyby: maq'alebı, kitabbı Управление Кавказского Учебного Округа g'ekkanı "Сборник материалов для описания местностей и племён Кавказа" kitabeeyıy Almanıyeynı jurnalbişee g'aykkı. A. Dirr 1913-30 senbişil Myunxen Xalq'bişdi muzeyna elymi işçiy ıxha. Mang'vee maqa Kavkazıla xətta kolleksiyabı ıkkı. 1920-sen professor, 1924-sen Boloniya akademiyeyna müxbir üzvüıy, 1924-sen "Kaukasica" elymi jurnalna redaktor ıxha. Ts'əxni mizen oçerk' (grammatika) oyk'anang'a A. Dirrıs kumag ha'a ıxha Mixhxhegni xıvençe molla Əlee Ramazanni duxee. Molla Əliyık'le rusnayıy tatarna mizyar yugda ats'a ıxha. Molla Əliy Sibirqa surgun ha'una yiqıynıy vor. Xalq'ni aree mang'uk'le "Sibir" Əliyınıy eyhen. A. Dirre cuni oçerk'ee Sarıbaşni xıveni mihmanıs Abdulsalam Hacıy Racabni duxays taşakkuriyvalla ağmış hav'u. Mana Tiflisqa hark'ın qarayleng'a Abdulsalamıs mihman eyxhi ıxha.

Anatoliy Nestorovich
Genko

Adabiyat

1. Генко А.Н. *Отчёт о работе Рутуло-цахурского отряда Дагестанской экспедиции* // Архив СПб филиала Института Востоковедения РАН, 1933.
2. Генко А.Н. *Цахурско-русский словарь* // Архив СПб филиала Института Востоковедения РАН.
3. Генко А.Н. *Цахурский (цахский) алфавит*. Баку, 1934.
4. В. Хулуфлу. *Цахурский (цахский) алфавит. Предисловие*. Баку, 1934.
5. Генко А.Н. *Арабский язык и кавказоведение* // Труды второй сессии ассоциации арабистов. М.-Л., 1941, с. 94.
6. Генко А.Н. *Грамматика цахурского языка*. Судьба работы неизвестна.

Üç'ubay

Fevral / Февраль

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

Anatoliy Nestoroviç Genko

1896-sen noyabrni 16-çil Rusiya imperiyeyni Sankt-Peterburg şaharee yedike ıxha. 1946-sen dek'abrni 26-çil SSSR-ni Leningrad şaharee rəhməteeqa ark'ın. A. Genkoyn 1914-sen Peterburg Gimnaziye ç'əv ha'uyle qiyğa, Peterburg Universitetne tarix-filologiyə fakultete qətqı'. Mang'vee dars zamanayni doyikvani aalimaşike alyat'u. Mana 1921-senale girğıl SSSR-ni menni-menni şaharbişee Şərg institutbişee işləmişxha, Mizaaşdi institutbişika əlaq'abı huvacı. 1936-sen Etnografiya institute Kavkaz ats'axhene Kabinetna xərna ıxha. A. Genkoyn marağ hammaşe lingvistik'aylqa ıxha. Mang'uk'le xhebts'al miz vaats'a vuxha. Hükumatın mana otk'unıy deşdi Kavkazni xalq'bişis alfavitbı ok'anas alıkkı. Mang'vee ts'əxne, lezgi, tabasaran, abxaz, rutul, xinalug mizaaşın grammatikabıyiy luğatbı otk'un. Ts'əxna miz xəp qooxheng'a mana Səlim Cəfərovuka sacıgee Zakatalayni, G'axni, Şekiyne rayonbişee, Dağıstanni Rutul rayonee yiqbı vooxhenemeni girğını xivaaşee irkil mizes ıkkanan material sa'u. 1934-sen A. Genkoyn ts'əxni mizen alfavit latınnı grafikayka oyk'an. Alfavite 43-hərf huvu. Yiqsumuqa 107-ses vod. 1935-1938 senbişil S. Cəfərovecə mani alfavitka yiqbişdi ibtidai maktabbışisıy k'ılda savadnanbişis kitabbı oyk'an. 1935-esdi sen SSSR A. N. Genkoys müdafie hidyav'ucab mizyaaşda doktor do hele. A. Genkoyn ı'lymıka məşğul ıxhayni 20-ne senee 50 iş opk'un. Çına 39 g'avkuna.

*Selim Abdulletifna dix
Cəfərov*

Adabiyat

1. Cəfərov S.Ə. *Alifbey*. Baku, 1935.
2. Cəfərov S.Ə. *Ts'ettiyın kitab*. Baku, 1936.
3. Cəfərov S.Ə. *Q'öd'esin kitab*. Baku, 1936.
4. Cəfərov S.Ə. *G'ira'atın kitabı. Kilda savadnanbışdimee*. Baku, 1936.
5. Cəfərov S.Ə. *Ts'əxni mizeke darsan kitab. İbtidaai maktabbışdimee. Grammatika va ok'anasın g'aydabı. Ts'ettiyın hı'ssa*. Baku, 1936.
6. Cəfərov S.Ə. *Savad xəđ qexhenbışdimee Alifbey*. Baku, 1936.
7. Cəfərov S.Ə. *Ts'əxni mizen grammatika va ok'anasın g'aydabı. K'ilda savadnanbışdi maktabbışdimee darsan kitab*. Baku, 1937.
8. Cəfərov S.Ə. *Ədabiyatın xrestomatiya*. Baku, 1937.

Selim Əbdulletifna dix Cəfərov

Iyulni vuzani 1-çil Rusiya imperiyeyni Dağıstan oblastni Samur okrugni Ts'əxni xivee yedike ıxha. Selimıqə 6-sen ıxhayng'a xizan Zakatala şahareeqə qabı. Ts'ettiy qətqi xaa dekkike alyaat'u. Mang'uni dekkik'le xilice mizyar ats'a ıxha. Selimee qiyğiy qətqi Şexee medresee alyat'a. 1925-1927-esdi senbişil Ts'əxni xivee mə'əllim, Rutulne rayonee Təhsil şöbəyna xərna ıxha. Qiyğa mang'vee Məhaçg'alayni, Buynaksni şaharbişee mə'əllimiyvalla haa'a vuxha. Selim qətqəs ikkeç'ena Vladikavkazılıni "İstitut Gorskix narodov". Maa'ar mana yiqsum xəb qooxheni doyukvani aalim A.Genkoyka gexha. A. Genkoyni məsləhatıka Bakveeqa qarayli. 1930-1935 senbişil Selim Cəfərovec A. Genkoyka sacigee ts'əxni mizel oğa iş vukkekka. Yiqbı vooxhenimene rayonbişee ipkır mizeneme ıkkanan material sa'a. A. Genkoyn 1934-sen latınl ts'əxni mizen alfavit oyk'an. S. Cəfərovec hamani alfavitıka 1935-1937 senbişil ts'əxni mizen ibtidai sınıfbişisiy k'ılda savadnanbişis kitabbı oyk'an. Selimee mani senbişil giyabida Azərbaycan Pedagoji institutun filologiya fakultet ç'əva'a. Xəbna Vatanna dəv'iy 1941-1945 giviyğalang'a mana aspiranturee qədəqqə ıxha. Selimıs ikkiykanna dəv'eqə əlhəs, mana yəqqıl ha'ana Dalyniy Vostok'ulqa. 1945-esdi sen dəv'ençe sak'ıyle qiyğa, mang'vee surak g'alepçina cuna ı'limna yəq hooxar. 1948-sen mana ı'limna namizad eyxhi. 1958-esdi sen filologiya ı'limbişda doktor do alyat'a, sabara vaxtale professor eyxhi. S. Cəfərovun 1940-esdi senale qiyğiy ı'lymı işbı azərbaycanni, turkni mizaası otk'uninbı vod. Mang'vee aaliyiy yiq'nekni maktabbişis kitabbı otk'un. Azərbaycane mizes otk'unni kitabbişika 40-senale hexxada maktabbişee darsbı ilğeeç'u. Mang'vee otk'unni azərbaycanni mizena "Leksika" kitabıka həşded universitetbişee darsbı ilğəə vodunbı. S. Cəfərovec yedni mizel uşaxaası şeç'bıd oyk'an ıxha. Mang'uqa rusniyiy azərbaycanni adabiyatençe yugun uşaxaası şeç'bişin sak'aluybı vodunbı.

T'et'ebay

Mart / Mapm

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Garun Khalilov
Ibrahimov

Adabiyat

1. Ибрагимов Г.Х. *Фонетика цахурского языка*. Махачкала, 1968.
2. Ибрагимов Г.Х. *Цахурский язык*. М., 1990.
3. Ибрагимов Г.Х. (в соавторстве) *Изучение фонетики дагестанских языков*. Махачкала, 1976.
3. Ибрагимов Г.Х. *Рутульский язык*. М., 1978.
4. Ибрагимов Г.Х. *Христианство у цахуров*. М., 1999.
5. Ибрагимов Г.Х., Исаев Н.Г. *Алифба*. Махачкала, 1991.
6. Ибрагимов Г.Х. *Цахна миз. 2- sınıf*. Махачкала, 1995.
7. Ибрагимов Г.Х. *Цахна миз. 4- sınıf*. Махачкала, 2002.
8. Ибрагимов Г.Х. *Цахни мизен адабийят. 4- sınıf*. Махачкала, 2002.
9. Ибрагимов Г.Х., Нурмамедов Ю.М. *Цахурско-русский словарь*. Махачкала, 2010.

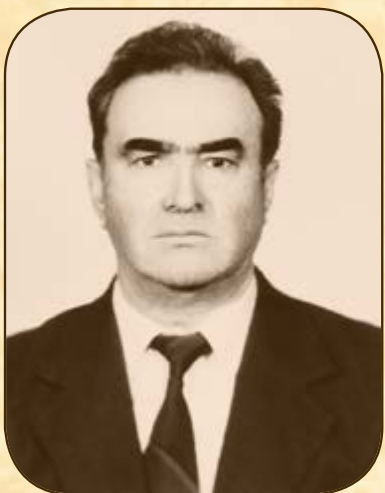
Harun Xalilyna dix İbrahimov

İbranimov Harun Xalilyna dix 1925-esdi sen martni 17-çil RF Dağıstanni Rutul rayonni Mişleşni xivee yedike ıxha. 1941-senal Mişleşin yighillesennan maktab bıkır ha'uyle qiyğa işlemişexhe girğil. Hamani sen Rutul rayonni radioyna diktoriy muxbir ıxha. 1942-1947-senbişil Muslağni xivni maktabna mə'əllimiy direktor, qiyğar Mişleşni maktabna mə'əllim ıxha. Harun İbrahimovee ts'ettiyn aali qətiqiy Azərbaycan Devlet pedagoji rusna miziy adabiyyat institutee 1947-1949 senbişil alyaat'a. 1949-1951 senbişil Zakatala rayonni Aliabadni gurci maktabee rus mizena mə'əllimiyvalla hav'u. 1951-1954 senbişil Zakavkazskiy voyenniy okrugni Gurcustanni Gori şaharee, Azərbaycan Naxçıvane g'ullux hav'u. 1954-sen Dağıstanqa sak'ı, Rutul maktabna direktor, rayonna mədəniyyat şöbəyna mudyuriy menni-curayni g'uluxbişil ıxha. 1958- sen Harun İbrahimovee Dağıstanın Devlet universitet ç'əv ha'u. 1962-senalqamee meed hərbee g'ullux hav'u: siyasi işçiy, partiya taşkilatna katib ıxha. Mana 1962-1982-senbişil SSSR-ni i'limbişdi Akademiyeyni Dağıstanni filialni tarixni, mizaasını, adabiyatni institutee işlemişxha. 30-sennar Dağıstanni pedagoji universitetee işlemişxha. Harun İbrahimov 1965-sen filoloji i'limbişda namizad, 1980-sen i'limbişda doktor ıxha. Qiyğar professor, Rusiyeyni tabi'i i'limbişdi akademiyeyna müxbir üzvü, Dağıstanni milli i'limbişdi akademiyeyna akademik, Dağıstan respublik'ayni i'limbişdi premiyeyna laureat, Dağıstanni i'limbişda əməkdar xadim ıxha. Mana Rusiyeyliy əq'ənani ölkabişil doyükana aalim xhinne ats'a ıxha. Mang'uqa 200-le hexxada g'aykkıyn i'lmı asarbi, 350-hexxada publitsist maq'alabı vodunbı. Harun İbrahimov 1995-esdi senale qi'ğəni yiqbişdi "Nur" k'azetna ts'erriyına redaktoriy ts'əxne mizelyni dağaydni sınıfbişdi kirilyni alfavitl qığəni kitabbişda oyk'anna ıxha. Harun mə'əllimika marağ saccu mizaasıqla deş, tarixilqad, dinilqad, etnologiyeylqad, adabiyatılqad ıxhayn. Ts'əxni mizelqa Xayamın, Nizamiyn, Vagifın, Puşkinın, Lermontovun asarbi, Lukayna "İncil", Solomonun misaalabı sak'al ha'u. Harun İbrahimov Dağıstanni Respublik'ayl, Rusiyeyl aalim, jurnalist xhinne ats'a ıxha. Harun İbrahimov 2012-sen noyabrni 29-çil rəhmətəeqa ark'ın.

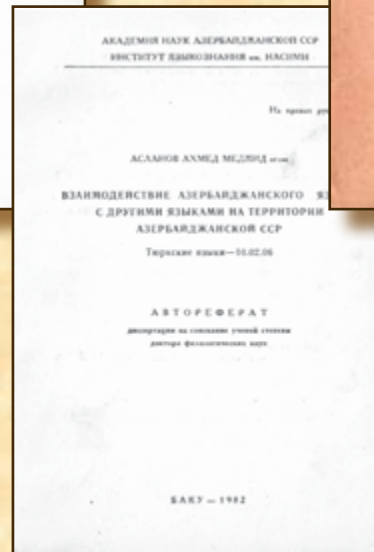
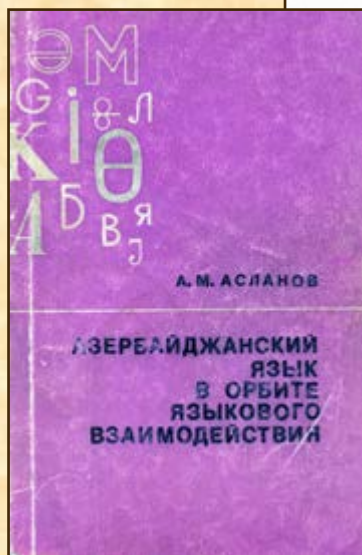
Ezay

Aprəl / Апрель

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəmə	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

*Əhməd Məcidna dix
Aslanov*

Adabiyat

1. Aslanov A.M. *Взаимоотношения азербайджанского и цахурского языков (на материале закательско-кахских говоров)*. Автореф. дис. ... канд. филол. наук. Баку, 1965.
2. Aslanov A.M. *Термины овцеводства у цахур*. III РНС по ИСИ ИКЯ // *Вопр. отраслевой лексики: Тез. докл. Грозный, 1969.*
3. Aslanov A.M. *О цахурских иранизмах*. РНС по ИСИ ИКЯ // *Проблемы языковых контактов на Кавказе. Тез. докл. Оржоникидзе, 1973.*
4. Aslanov Ə.M. *Dillərin qarşılıqlı əlaqəsi*. Gəncə, 1973.
5. Aslanov A.M. *Взаимодействие азербайджанского языка с другими языками на территории Азербайджанской ССР*. Автореф. дис. ... д-ра филол. наук. Баку, 1982.
6. Aslanov A.M. *Переходность заимствованных азербайджанских глаголов на -миш в цахурском языке* // 6 РНС по ИСИ ИКЯ. Майкоп, 1975.
7. Aslanov A.M. *Азербайджанский язык в орбите языкового взаимодействия*. Баку, 1989.

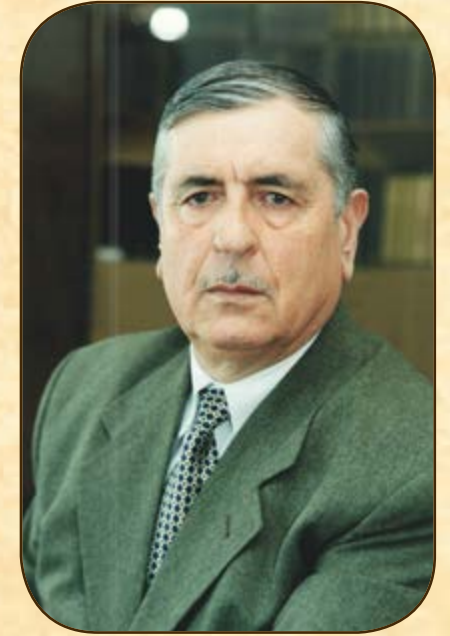
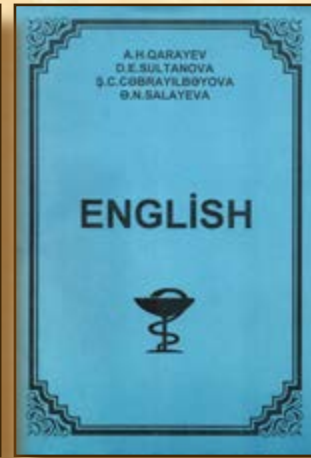
Əhməd Macidna dix Aslanov

Aslanov Əhməd Macidna dix 1930-esdi sen yanvarni 18-çil Azarbaycanni Respublikayni Zakatala Rayonni G'alalni xivee yedike ıxha. Mang'vee 1945-1948-esdi senbişil Zakatalayni Pedagoji maktabee qətqı'. Eskereeqa əlhəsmee q'ölle senna Sap'inciyni xivee mə'əllimiyvalla hav'u. 1950-1953-esdi senbişil eskeree ıxha. Eskereençe qarımee ts'erra Zakatala rayonni Mamruxniyy Ağdamkalelyni xivaaşee mə'əllim, qiyğar 1954-sen vuc yedike ıxhayni G'alalni xivee maktabna direktor işlemişxha. 1955-senale qətqiy hexxa'asdimee mana Azarbaycan Devlet universitetni filologiya fakulyteteeqa ikkiç'u, 1961-sen man yugni q'iyatbişika bıkr ha'u. Yugda qətqiyl-alla Əhməd mə'əllim aspiranturee qətqiy teklif ha'u. Mana 1961-sen Azarbaycan Elmlər Akademiyeyni Nizami donani Adabiyatıy Miz institutni aspiranturee qədəqqə giyğal. 1966-sen Azarbaycannıyy Ts'əxni mizaaşın əlaq'abı doylına dissertats'iya opk'un filologiya i'limbişda namizad ıxha. 1968-senale Əhməd Aslanov Ganca Devlet pedagoji institutee işlemişexhi girğıl. Mani institutee Azarbaycanni mizeni kafedrayna xərna mə'əllim, qiyğa 1969-1970-esdi senbişil institutni Hazırlıq kursbişda xərna ıxha. 1970-esdi sen dots'entiyvalla alyabt'ı. Mani senale qiyğa Əhməd Aslanov menni gulluxbişilir eyxhena. Mana xəmdiyni fakulytetna dekan, yiğni-yiğilyni (əyani) fakulytetni dekanna muavin, qiyğar 1977-esdi senale Dil-Adabiyat fakulytetna dekan ıxha. Ə. Aslanovee institutee dars huvuyle, institut idaara ha'uyle curayd, i'limıd yik'el hixanı'ı deş. Mang'vee Azarbaycan eyxheni xalq'bişdi mizaaşın sana-sançıkvan əlaq'abı hagvas geeb fikir huvu. Mizaaşdi mani surays aidna 50-le hexxaba maq'ale opk'un. Bakvee, Mosk'vee, Tiflis, Məhəçg'alee, Aşxabadiy menni şaharbişee mizes aidni i'lymi sessiyabişee, konfransbişee mə'ruzabı qətqı'. 1978-sen Suriyeyliy Misiril Azarbaycan vodni mizaaşdiyy SSSR-ni ali qətqiy sistemni hək'ee mə'ruzabı ha'u. Ə. Aslanov SSSR-ni E.A. k'ane "Otk'unıy deşin mizar" elymi şurayna üzvü ıxha. 1982-sen mang'vee Azarbaycan SSR-ni mizaaşına fəaliyyatıy sana-sançıkvan əlaq'abı doylına doktora dissertats'iya mudafiya hav'u. Ə. Aslanov 1984-senale professor, 1986-1988-senbişil ADPI prorektorıy rektorni cigalya ıxha. Əhməd Aslanov 1990-sen mayni 26-çil Zakatala şaharee rəhməteeqa ark'ın.

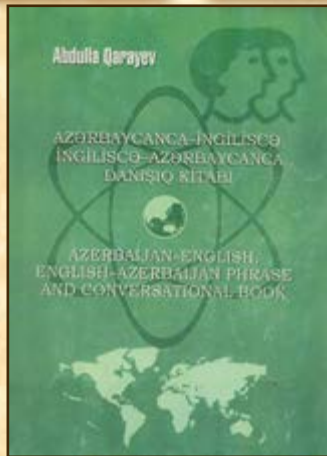
Suvagay

May / Ма́й

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Abdulla Hacvəliyeva Qarayev

Adabiyat

1. Караев А. Г. *Идиоматические выражения в цахурском языке*. Автореф. дис... канд. филол. наук. Баку, 1969.
2. Qarayev A.H. *Saxur dili proqramı. 1-4 siniflər üçün*. Bakı, 1992.
3. Qarayev A.H. *Allifbey. (Kъoldesdi sinifbişşın darsan kitab)*. Bakı, 1996.
4. Qarayev A.H. *Azərbaycanca-İngiliscə, İngiliscə-Azərbaycanca danışq kitabı*. Bakı, 2002.
5. Qarayev A.H., Cəfərov S.Ə., Cəfərova K.Ə. *Avropa mənşəli sözlərin izahlı lüğəti*. Bakı, 1999.
6. Qarayev A.H., Sultanova D.E., Cəbrayılbəyova Ş.C., Salayeva Ə.N. *English. Tibb universiteti tələbələri üçün dərslük*. Bakı, 2002.

Sabay

İyun / Июнь

Abdulla Hacıvaliyna dix G'araye

G'araye Abdulla Hacıvaliyna dix 1932-esdi sen yanvarni 10-çil RF Dağıstan Respublik'ayni Rutul rayonni Kalelyni xivee yedike ıxha. 1947-sen Azərbaycan Respublik'ayni Zakatala rayonni Gudbaragni xivee 7-sennan maktab ç'əv ha'u. 1947-1951-senbişil Zakatala Kənd Təsərrüfat texnik'ume qətqı'.

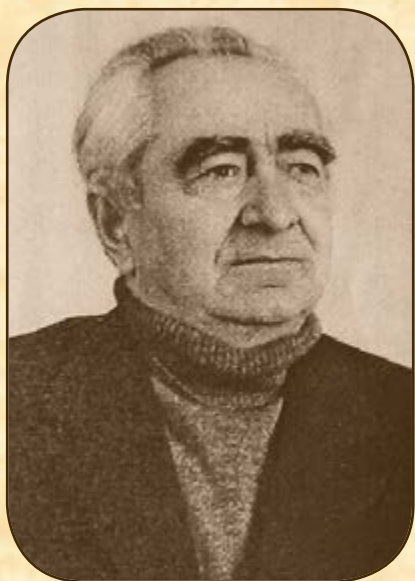
1956-esdi senal Azərbaycan Dövlət pedagoji institut ç'əv ha'u. Yoq'ulle senna 1956-1960-senbişil Zakatala rayonni maktabişee ingilisni mizen dars huvu. 1960–1992-senbişil Bakvuyni Dövlət universitete mə'əllim, xərna mə'əllim, dotsent, professor ıxha. 1992-senale Azərbaycan Tibb universitete xarici mizaşdi kafedrayna mudir, professor ıxha.

Abdulla G'arayevee 1969-esdi senal "Ts'əxni mizəe idiomatik ifadəbı" doylına namizadlik dissertatsiya opk'un.

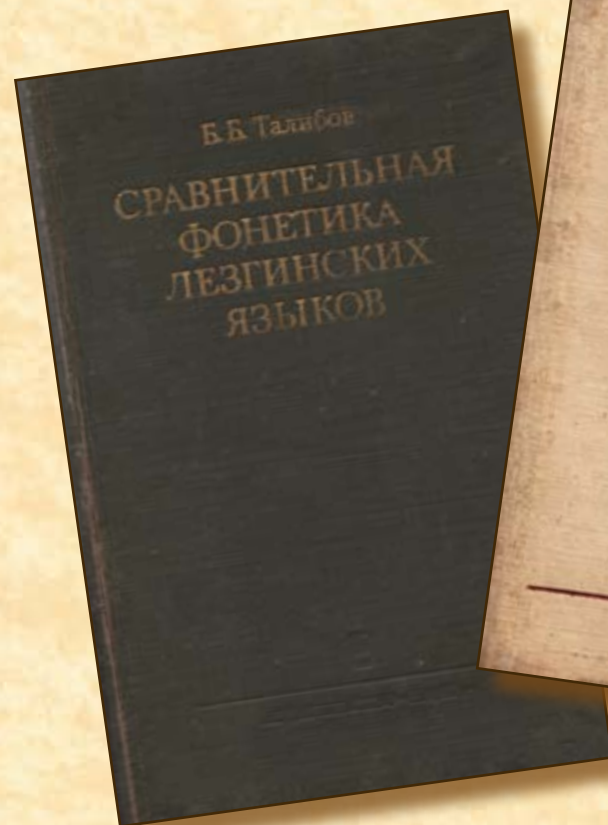
1990-sen "Azərbaycanni mizəe avropayni mizaşençe leksik alyat'uybı" doylına r'limbişda doktora dissertatsiya opk'un. 1964-sen mang'vee Azərbaycanee ts'etta "Azərbaycanniy-İngilisni, İngilisniy-Azərbaycanni" mizaşil yuşəna'an kitab otk'un. Qiyğiyi senbişil man kitab xhuledxheyid qığəç'en. 1996-esdi sen kirilyniy latınni alıkkıyni grafik'ayl ts'əxni mizen "Alıfbey" maktabın kitab g'aykkı. A. G'arayeve 20-le hexxada kitabiy 100-le hexxada r'limi'n maq'alebı otk'un.

Mana 1994-esdi sen mayni 10-çil rəhməteeqa ark'in.

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xə	Ülc. yığ	Siftiy	Vacar
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Bukar Bekiroviç Talibov

Adabiyat

1. Талибов Б.Б. *Цахурский язык* // Языки народов СССР. Т.4. Иберийско - кавказские языки. М., 1967.
2. Талибов Б.Б. *Цахурский язык* // Языки мира. Кавказские языки. М., 1996.
3. Талибов Б.Б. *Цахурский язык* // Языки Дагестана. М. – Махачкала, 2000.
4. Талибов Б.Б. *Цахурский язык* // Языки Российской Федерации и соседних государств. Т. 3. М., 2005.

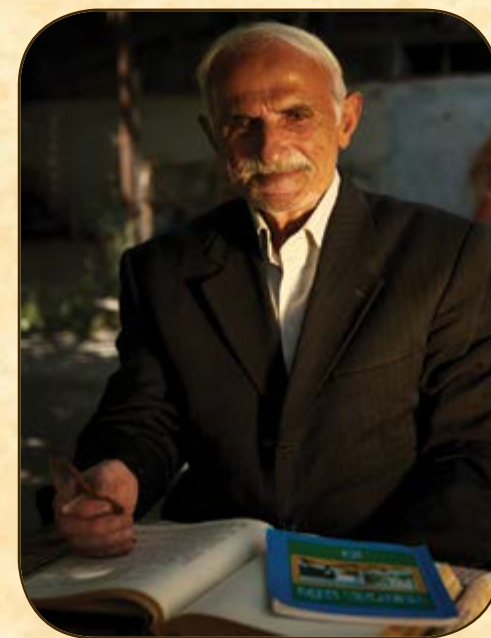
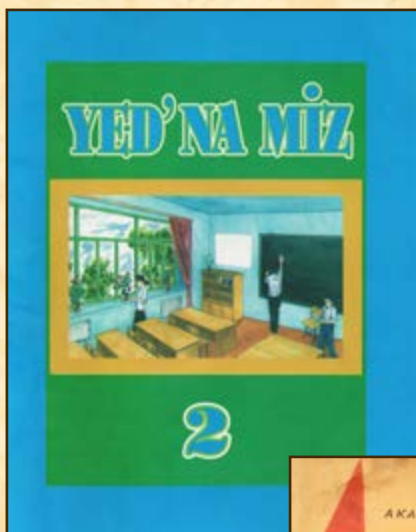
Ok'ay

İyul / Июль

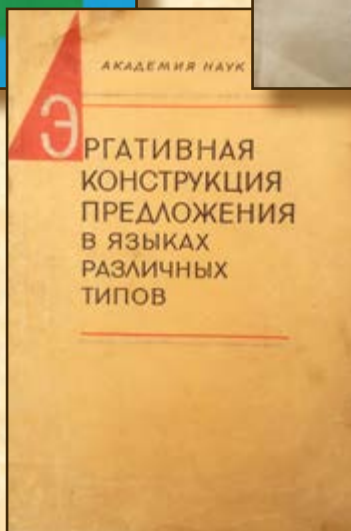
Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəmə	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Bukar Bekiroviç Talibov

Fevralni 12-cil 1928-esdi sen Bakvee yedike ıxha. Mana xizan Dağıstan Respublik'ayni Axtı rayoneençena, lezgibişda vuxha. Bukaree Derbentin Pedagoji uçilişe ç'əv ha'uyle qiyğa, 1947-esdi sen Leningradni Devlet universitetni Şərg fakulyteteqa ikkiç'u, Kavkazın filologiya ixtisas qətqı'. 1952-esdi sen qətqiy ç'əv ha'ang'a "Ts'əxni mizena həlbişda sistema" doilylna diplomna iş opk'un. Mang'vee 1952-1955-esdi senbişil Moskvee Yazıkoznaniya institutni aspiranture qətqı'. 1955-esdi sen "Ts'əxni mizena fi'ilya sistema" doilylna ı'limna namizad dissertatsiya opk'un. Doktorni i'limbişda daraca alyabt'ına 1980-sen. "Lezgi mizaaşın konsonantizm" doilylna dissertatsiya mudafiya hav'u. 150-le hexxada i'lymi maq'alebi otk'un. Man maq'alebi lezgi, ts'axur, budux, udinni mizaaşdi hək'ee ıxha. Mang'una ts'əxni mizeni hək'eena xəbna iş g'avkku deşobna. Bukar Bekiroviç Talibov 13-esdi oktyabr 2003-esdi sen rəhməteeqa ark'ın

*Əhməd İsmayilna dix
Qurbanov*

Adabiyat

1. Мельников Г.П., Курбанов А.И. *Логические основы именной классификации в цахурском языке* // Вопросы структуры языка. М., 1964.
2. Курбанов А.И. *Родительный падеж в азербайджанском и цахурском языках* // Уч. записки АГУ. Серия "Язык и литература" № 5. Баку, 1965.
3. Курбанов А.И. *Выражение пространственных отношений в цахурском языке* // Проблемы лингвистического анализа (Фонология, грамматика, лексикология) М., 1966.
4. Курбанов А.И. *Эргативный падеж и его функции в цахурском языке* // Эргативная конструкция предложения в языках различных типов. Л., 1967.

Çinay

Avqust / Ağuzm

Əhməd İ'smayılna dix Q'urbanov

Q'urbanov Əhməd İ'smayılna dix 1935-esdi sen Azərbaycanni Respublik'ayni Zakatala rayonni Gudbaragni xivee yedike ıxha. Maktab xivee bıkr ha'u, 1949-1953 senbişil Zakatalayni Pedagoji maktabee qətqı'. Sa senna sınıf mə'əllimiyvalla hav'uyle qiyğa 1954-esdi sen Azərbaycanni Devlät universitetne filologiya fakulytetni miziy-adabiyyat şöbeeqa ikkeç'u.

1959-esdi sen Universitet bıkr ha'uyle qiyğa q'ölle senna Zakatala rayonni G'imırni xiveni maktabee mə'əllim, sa sennar Çobankolni xivni maktabee zavuç ıxha.

1962-esdi sen Moskvəe Mizaşdi institutni aspirantureeqa ikkeç'u. "Ts'əxni mizena həlbışda kategoriya" doilyna dissertatsiya öpk'un müdafiya hav'u. Filologiyayni ı'limike aalimna daraca alyabt'ı.

1964-esdi sen Leningradni şaharee "Curayn-curayn g'uruluşnani mizaşee cumleyn ergativ g'uruluş" doyl əlgəəni ı'limni konferents'iyee "Ts'əxni mizen ergativ həly mançin funksiyaı" doilyni mövzuyka çıxış ha'u.

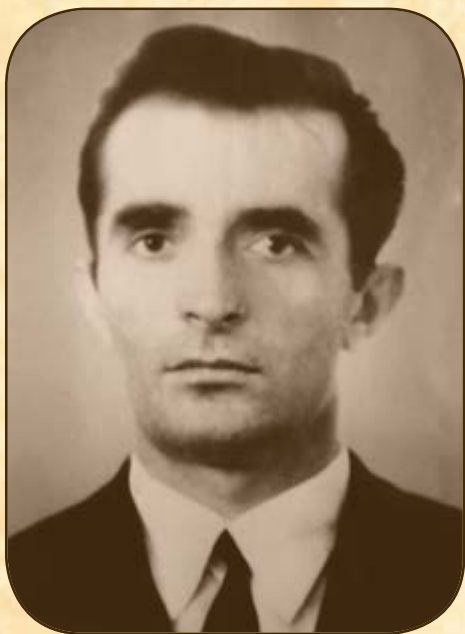
Aspirantura bıkr ha'uyle qiyğa 1966-1972-esdi senbişil Zakatalayni Pedagoji maktabee darsani-hı'ssana mudir, 1972-1978-esdi senbişil Çobankolni xiveni maktabee, 1978-1988-esdi senbişil Gudbaragni xivene maktabee direktor ıxha.

2006-esdi sen yiqbı qədəqqəni maktabbışdi uşaxaşis "Yedna miz" - 2 sınıfın maktabın kitab g'aykkı.

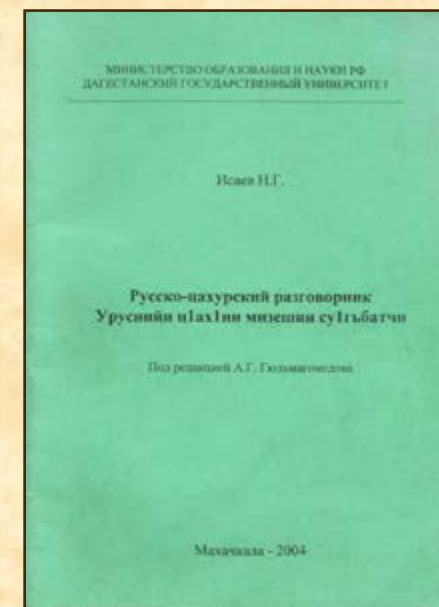
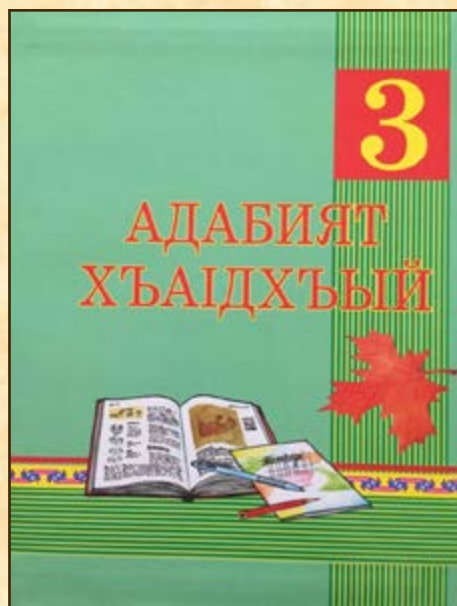
Əhməd Q'urbanovee ts'əxneyiy azərbaycannə mizaşil şeç'bıd oyk'anənbıniy. 2017-sen mang'un azərbaycanni mizel "Bu dünyada sözüm qalsın" doylin kitab qığəç'u.

Əhməd Q'urbanov 2017-sen oktyabrne vuzane 12-çil rəhməteeqa arkın.

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəmə	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

*Nefiy Hacıyna dix
İsayev*

Adabiyat

1. Ибрагимов Гь.Х., Ысаев Н.Гь. *Алифба*. Магъалчкъала, 1992.
2. Исаев Н.Г. *Русско-цахурский разговорник. Уруснийи цІахни мизешин сугъбатчи*. Махачкала, 2004.
3. Ысаев Н.Гь. *3 - сыныф. ЦІахна миз*. Магъалчкъала, 2011.
4. Ысаев Н.Гь. *3 - сыныф. Адабият. Хъаідхъый*. Магъалчкъала, 2013.

Məhsulay

Sentyabr / Сентябрь

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəmə	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Nebiy Həciyna dix I'sayev

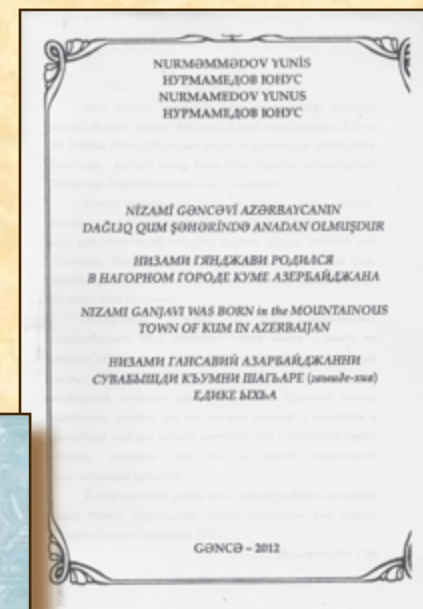
I'sayev Nebiy 1937-sen martını 17-çil RF Dağıstan Respublik'ayni Rutul rayonni Kalelyni xivee yedike ıxha. Dağaydni sınıfbişin maktab Kalel bıkıra'u. Qiyğad qətgəs Mişleşni xiveeqa ark'ın. Yıghille sennan maktab maa'ad ç'əv ha'u. 1954-sen Rutulun yı'q'nekin maktab ç'əv ha'u. 1956-1961-senbişil Dağıstanni Devlet universitetne filologiya fakultete qətgı'. 1961-1969-senbişil Rutul rayonni Cinəğni xivee maktabna mə'əllim, qiyğar direktor ıxha.

1969-sen Moskvee SSSR-ni ı'limbişdi Akademiyeyni mizaaşike ats'al alyaat'ani institutni aspirantureeqa ikkeç'u. Yiğni-yiğıl (əyanida) xhebişle senna doykvani aalimaasıke darsbı alyaat'u. 1974-sen Nebiy İsayevee "Rutulni mizena fonetika" doylına dissertatsiya opk'un, filoloji ı'limbişda namizad ıxha.

Nebiy I'sayev 1975-senale Dağıstan Devlet universitete işlemişexhi vorna. Mang'vee universitete "Dilçiliyə giriş", "Ümumi dilçilik", "Spets. kurs", ts'əxne mizeken lektsiyabı qətgı', 60-hexxada elymi maq'alebı otk'un. Ts'əxni mizeni hək'ee Nebiy İsayevee elymi maq'alebı, "Urusniyi ts'əxni mizeşin sühbatçı"; 1, 3 - sınıfın ts'əxni mizeniy adabiyatın kitabbı (kirillits'ayl) otk'un.

*Yunus Macidna dix
Nurməmmədov*

Adabiyat

1. Нурмамедов Ю.М. *Цахурский язык и взаимодействие языков*. Гянджа, 2010.
2. Ибрагимов Г.Х., Нурмамедов Ю.М. *Цахурско-русский словарь*. Махачкала, 2010.
3. Nurməmmədov Y.M. *Mənim həyat hekayət*. Gəncə, 2017.
4. Nurməmmədov Y.M. *Nizami Gəncəvi Azərbaycanın Dağlıq Qum şəhərində anadan olmuşdur*. Gəncə, 2012.

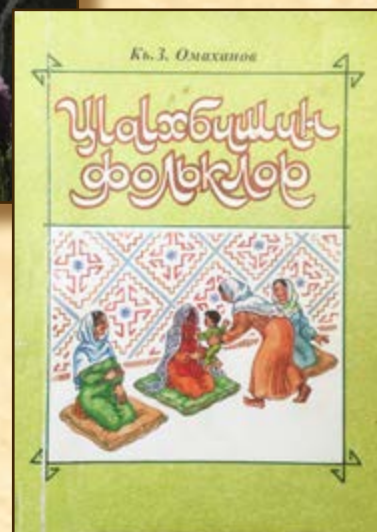
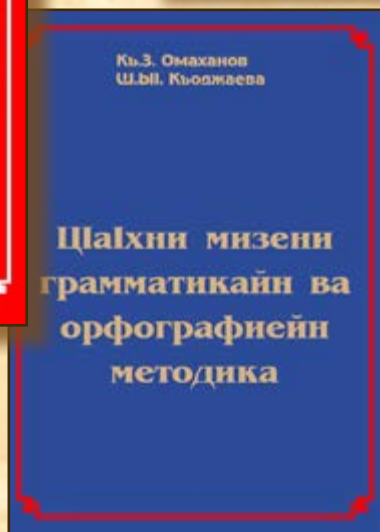
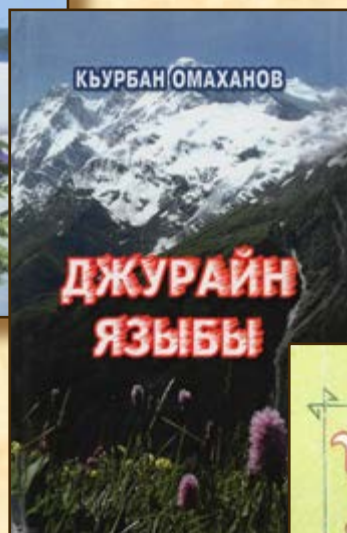
Коҗау

Октуабр / Октябрь

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. хәм	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Yunus Macidna dix Nurməmmədov

Nurməmmədov Yunus Macidna dix 1933-esdi sen Azarbaycanni Respublik'ayni G'ax rayonni G'umni xivee yedike ıxha. Mang'vee 1940-1947-esdi senbişil G'umni xiveni maktabee, 1947-1951 senbişil Zakatala pedagoji maktabe qətdı'. Q'ölle senna G'umni yı'q'nekni maktabee mə'əllimiyvalla hav'uyle qiyğa mana 1953-esdi sen Azarbaycan Devlät pedagoji xarici mizaaşdi institutteeqa ikkeç'u. 1957-esdi sen institut bıkr ha'uyli qiyğa xiveeqa sak'ı maktabee mə'əllimiyvalla hav'u. Yunus mə'əllim 1959-1966 senbişil Hacıkendni xiveeni yı'q'nekni maktabee mə'əllim, Hacıkendni usaxaaşdi xaa direktor ıxha. 1969-2000-esdi senbişilqamee Gancayni sa'esdi yı'q'nekni maktabee, Gancayni inşa'at texnik'umee, Azarbaycan Kənd təsərrüfatıyiy Azarbaycan Texnologiya institutbişee dars huvu. 2000-esdi senale Ganca Devlät universitete mə'əllimiyvalla haa'a. Nurməmmədov Yunus filologiya ı'limna namizad, dosent vorna. 2000 - sen "Ts'əxni mizena leksika" doyilyna dissertatsiya müdafiya hav'u.

*Kurban Zahirna dix
Omachanov*

Adabiyat

1. Омаханов Къ.З. *ЦаӀхбишин фольклор*. Махачкала, 2009.
2. Омаханов Къ.З. *Джурайн языбы*. Махачкала, 2015.
3. Къоджаева Ш.Бл., Омаханов Къ.З., Ысаева З.Н. *ЦаӀхни мизен хьалдхъий халдхъаӀан къулайбы, вардешбы, усулбы*. МагӀачкъала, 2016.
4. Омаханов Къ.З., Къоджаева Ш.Бл. *ЦаӀхни мизени грамматикайн ва орфографияейн методика*.

Q'urban Zahirna dix Omaxanov

Omaxanov Q'urban Zahirna dix 1970 - esdi sen fevralni 11 - çil Rutul rayonni Ts'əxni xivee yedike ıxha. 1987 - sen xivın yı'q'nekin maktab bıkır ha'u. 1988 - 1990 - senbişil eskeree g'ullux hav'u. 1991- 1995 - senbişil Dağıstanni devlet pedagoji universitetni filologiya fakultete qətqı'. Yoq'ulle senna Ts'əxni yı'q'nekni maktabee mə'əllimna işlemişxha. Omaxanov Q'urban 2001 - esdi senale 2008 - senalqamee A. A. Taxa-Godiyini doyuyni DNIİP-na ı'limna işçiy ıxha. Mani senbişil mang'vee dağaydni sınıfbişee ts'əxna miz xəbqa'ani metodik'ayna yoq'uble iş opk'un. Merung'uka sacigee maktabın urusni - ts'əxni mizelin luğatbı otk'un. Maktabbişis otk'unni mizeniyiy adabiyyatni kitabbişis redaktoriyvallayiy korrektoriyvalla hav'u.

Q'urban mə'əllim hamır sak'ala'ana vorna. Mang'vee yedni mizelqa "Hiqiyallan dyunye" 1-2 sınıfbişin darsan kitab, "İnsan" anatomiyyeken atlas-luğat ts'əxniyyi urusni mizaaşılqa, ts'əxni mizelqa Aminat Abdulmanapovayni uşaxaaşni poeziyeynçe "Yedi, zas dyunyeyn sirr aaqe! kitabbı sak'ala'u. 1995-esdi senale Q'urban Omaxanovın şeçbı, hekayebı, povestbı respublik'ayni k'azetbişee, jurnalbişee çap eyxhi gidğıl. 2009 - esdi sen "Ts'əxbişin folklor", 2015 - esdi sen "Curayn yazıbı", 2016 - sen "Ts'əxni mizen qətqiy xətqa'an g'ulaybı, vardeşbı, usulbı" va "Ts'əxni mizeni grammatik'ayniy orfografiyeyn metodika" doyilin kitabbı g'aykkı.

Q'urban Omaxanov həşde Respublik'ayni ictimai-siyasi "Nur" k'azetna xərna sanə'ətkar vorna. 500 - le hexxada publitsist maq'alebişda avtor vorna. Mang'vee Dağıstan devlet universitetee ts'əxni mizeniy adabiyyatın darsbı hele. Rossiya Akademiyeyni Dağıstan Elmi Markazna ı'lim tabala'ana vorna. Mana şair, prozaik RF-ni jurnalistaaşina üzvu eyxhe. DR-ni milletbişin siyasiyat ıkkekani Ministerstvayn mukafat alyaat'u. "Zolotoy oryol" mukafatna laureat vorna.

Mə'əşay

Noyabr / Ноябрь

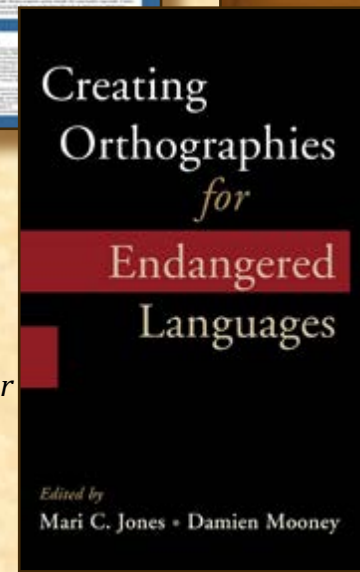
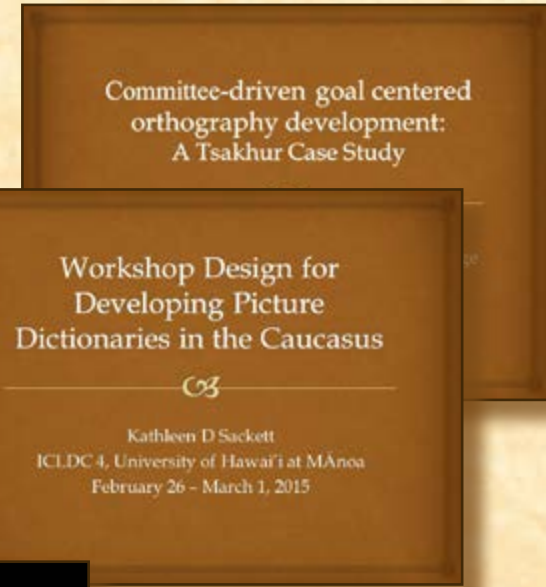
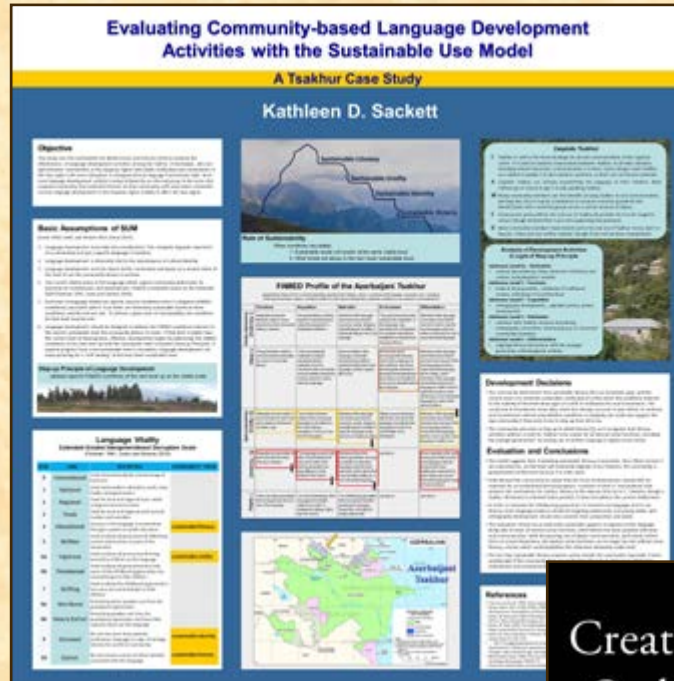
Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəmə	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Kathleen Denis Sackett

Adabiyat

1. Sackett K.D. Thesis: *Developing a linguistically-informed community-based orthography with the Tsakhur in Azerbaijan*. M.A., Graduate Institute of Applied Linguistics, Dallas, TX 2013
2. Sackett K.D. *Committee-driven goal centered orthography development: A Tsakhur case study*. In: *Creating orthographies for endangered languages*. Cambridge, 2017
3. Sackett K.D. *Workshop design for developing picture dictionaries in the Caucasus*.
4. Sackett K.D. *Committee-driven goal centered orthography development*. Cambridge, 2014.
5. Humnick L., Sackett K.D., *Evaluating Community-based Language Development Activities with the Sustainable Use Model: A Tsakhur Case Study*.
6. Sackett K.D. *Sustainable community-based orthography development with a view towards the younger generation*.
7. Sackett K.D. *Resources for the creation of Interactive, Web-based Bilingual Dictionaries*.

Mık'alay

Dekabr / Декабрь

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Ketlin Denis Sakett

Ketlin Denis Sakett 1965–esdi sen Amerik'ayne Missouri ştaTEE yedike yixha. Mana k'irranang'acar qəTqəsva iyek'anna əq'ənane ölkeeqa. Ts'ettiyn qəTqiyid mang'ee əq'ənane ölkee alyat'a. Ketlin Sakettee riyaziyatıkeyiy lingvistik'ayke elymi daracabı alyat'u. Ketlin Sakett həşde kandidat vorna. 1990–esdi senal mang'ee Marşallni adabişee dars huvu. Qiyğiyi senbişee Ketlin Sakett iyek'anna Kavkazılqa. 2009–esdi senale mang'ee Kavkaznee mizaaşini lingvistik'aykal oğa iş vukkekka. Mang'ee yiqsum geedni elymi konferentsiyabişee qıvats'av'u, yiqsumni hək'ee geed maq'alebı otk'un. Ketlin Sakettee g'iy nab ts'əxni mizeni orfografiyeliy luğatıl oğa iş vukkekka vobna.

Aleksandr Yevgenyevich Kibrik

1939–esdi sen martni vuzani 26–çil Leningrad yedike ıxha. Rusiyeyna lingvist, filologiya ı'limbişda doktor, MDU–na professor. Dağıstan Respublik'ayna əməkdar elymi xadim ıxha. Mang'vee yik'el hiyxananne mizyaaşis gramatik'abı otk'un. A. Y. Kibrikee Dağıstane iş vukkuyni ekspeditsiyebişis xəbvalla hav'u. MDU–te A. E. Kibrikee Kavkazni mizyaaşil oğa iş vukku. Kibrikee ts'əxni mizeni oğa iş S. V. Kodzasovıka sa cigee vukku. A. Y. Kibrik menni aalimaaşikasana hayk'anna Rutul rayonni yiqbı vooxhene xivaşeeqa, mani ekspeditsiyeyle qiyğa mang'vee xədn elymi əsar otk'un: “Ts'əxni mizena tipologiya”.

Sandro Vasilyevich Kodzasov

Sandro Kodzasov 1938-sen 14-esdi iyulul Moskvəe yedike ıxha. 2014-esdi senani 25–ni oktiyabrıl rəhməteeqa ark'ın. Rusiyeyna lingvist, filologiya ı'limbişda doktor, fonetik'ayna spetsialist. Kadzasovee MDU–tın filologiyeyn fakultet ç'əvu'u mayib cuna qiyğiyına iş vukku. S. V. Kodzasovun marax menni mizyaaşini fonoloji gitk'ınılqı ıxha. Mang'vee dağıstanni mizyaaşilib oğa geeb iş vukku. A. E. Kibrikiqa sacigee dağıstanne mizyaaşdi (fi'ı'lyni, fonetik'ayni, isimni) hək'ee elymi kitabbıd otk'unıynbı. Mani elymi asarbişee ts'əxni mizeni hək'eedıd otk'unıyn.

Aleksandr Yevgenyevich Kibrik

Sandro Vasilyevich Kodzasov

Adabiyat

1. Кибрик А.Е., Тестелец Я.Г. *Элементы цахурского языка в типологическом освещении*. М., 1999.
2. Кибрик А.Е., Кодzasov С.В., Оловянникова И.П. *Фрагменты грамматики хиналугского языка // Публикации отделения структурной и прикладной лингвистики*. Вып. 9. М., 1972.
3. Кибрик А.Е., Кодzasov С.В., Оловянникова И.П., Самедов Д.С. *Опыт структурного описания арчинского языка. Т. 1, 2, 3 // Публикации отделения структурной и прикладной лингвистики*. Вып. 11. М., 1977.
4. Кибрик А.Е., Кодzasov С.В. *Сопоставительное изучение дагестанских языков. Глагол*. М., 1988.
5. Кибрик А.Е., Кодzasov С.В. *Сопоставительное изучение дагестанских языков. Имя. Фонетика*. М., 1990.

Adolf Dix

Abstract

1. Dix A.D. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Anatoly Nesterov

Abstract

1. Nesterov A.A. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Selma Kholoditskaya

Abstract

1. Kholoditskaya S.L. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Nerman Kholoditskiy

Abstract

1. Kholoditskiy N.M. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Shamil Mamedov

Abstract

1. Mamedov S.H. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Alshira Nizamiyeva

Abstract

1. Nizamiyeva A.S. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Zuhra Babayeva

Abstract

1. Babayeva Z.B. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Məhribən İsmayilova

Abstract

1. İsmayilova M.H. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Nəziy Nəziyev

Abstract

1. Nəziyev N.Z. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Yemina Mamedova

Abstract

1. Mamedova Y.M. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Qurban Zakir

Abstract

1. Zakir Q. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Kellin Davis Sobell

Abstract

1. Sobell K.D. *İctimaiyyət və mədəniyyət*. (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu) (İctimaiyyət və mədəniyyət haqqında məqalələr toplusu). Bakı, 1928.

Otk'unna:
 Şamxalov Məhəmmədşarif Nurullahna dix
Redaktor:
 Şamxalov Vugar Məhəmmədşarifna dix

Copyright © 2017 "Pathways, Research and development"

Bütün hüquqlar qorunur. Nəşr edənin yazılı icazəsi olmadan nəşrin bütünlüklə və ya hər hansı bir hissəsinin istənilən forma və üsullarla surətinin çıxarılması, yayımı və ya yenidən çapı qadağan edilir. Massa hiles ixhes deş - Satış üçün nəzərdə tutulmayıb - Не для продажи.